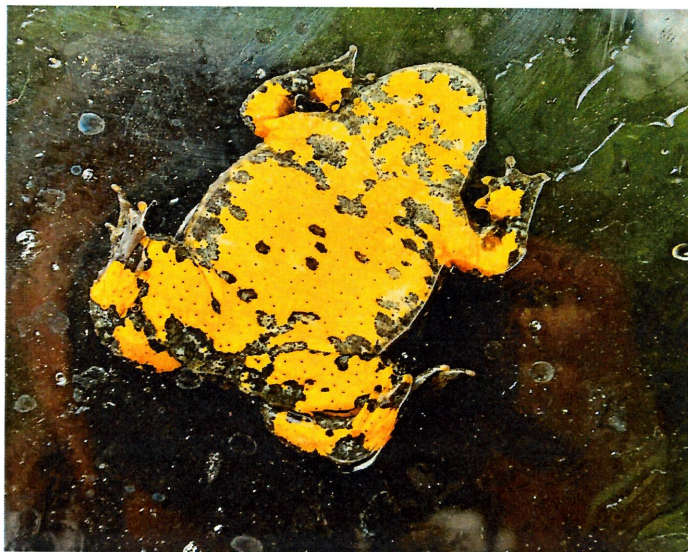


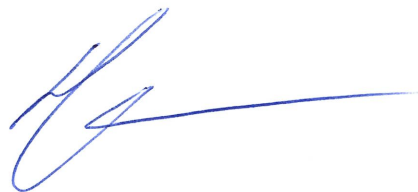
**Доклад за извършен  
мониторинг на  
Жълтокоремна бумка –  
район на участък „Ада тепе”  
на находище „Хан Крум”**

Октомври 2017



ИЗГОТВИЛ:

Деян Духалов

Handwritten signature of Dejan Duxalov in blue ink.

## **I. Въведение**

Жълтокоремната бумка, *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758) е широко разпространен вид в страната.

Натура 2000 вид включен в Приложение II на Директива 92/43 на ЕИО.

Защитен е по силата на Закон за биологичното разнообразие.

Защитен вид от Приложение II на Бернската конвенция.

По правило е многоброен в по-влажни райони на ниска надморска височина. Района на Крумовград по принцип не е много благоприятен за вида. Основна причина за това е силното засушаване през юли и август и отсъствието на подходящи водоеми.

## **II. Методика – съгласно одобрените работни инструкции на „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ЕАД**

WI 6-2-4 Мониторинг – жълтокоремна бумка и запис съгласно предоставен Полеви формуляр FD 6-2-4.1 за жълтокоремна бумка.

## **III. Резултати**

### **III.1. Мониторирани територии**

Като места за мониторинг бяха използвани всички, намерени точкови находища на вида в зони за мониторинг на костенурки „Ада тепе“ и Референтна зона „Синап“. Всичко 14 точки. (Приложение 1) Към 8-те точки за мониторинг от 2013г. добавихме още 6.

Паралелно с полевата дейност по мониторинга на костенурки през 2013, 2014, 2015, 2016 и 2017г. бяха извършвани наблюдения върху изменението на местообитанията на жълтокоремните бумки в района. Наблюденията обхващат почти целите активни за бумките периоди от годината.

През 2013 година бяха маркирани (фотографирани) 28 възрастни индивида (Приложение 2). През 2015г. са фотографирани 51 индивида в 14 - те точки. През 2016г. - 23 индивида в 14 – те точки.

През 2017г. -18 индивида в 13 точки.

През 2015г. са установени осем повторни улавяния. Седем от тях в точка 013 (Чобанка), при фотографирани 14 в точката т.е. 50% повторение. Другото повторно улавяне е от чешма отстояща на 150 метра от точка 013.

През 2016г. са установени шест повторни улавяния, четири от тях в точка 007 и две в точка 012. В точка 013 няма повторни улавяния.

2013г. беше суха, много от водоемите в точките за мониторинг бяха без вода. Такава беше и точка 007, където през 2015г. са фотографирани 18 индивида и преброени повече от 120 ларви.

През 2014г. бяха регистрирани обилни валежи и водоемите въобще не пресъхнаха до времето за зимуване. Годината беше изключително добра за мониторираните животни.

Активен сезон (2015) започна с хладна и суха пролет. Развитието на яйцата леко се забави. Забавянето по-късно се компенсира. В климатично отношение годината бе добра, но по-слаба от предишната. Някой чешми пресъхнаха, но чак през август.

В периферията на зона „Синап“ беше изградена нова чешма с големи и перспективни корита за развитие на животните. Повечето кладенци и чешми са в много добро състояние. Не са установени замърсени или унищожени водоизточници.

През 2016г. година повечето корита на чешми бяха в лошо състояние, почти напълно запълнени с органика, шума или остатъци от загинали водни растения. В кладенците близо до „Чобанка“ имаше малко животни. За първи път бяха открити ларви на Дъждовници (*Salamandra salamandra*) в един от кладенците.

През 2017г. влошаването на състоянието на чешмите продължи, наред с изключително сухата пролет състоянието на биотопите не беше добро. Коритата на чешмите в точки 007, 004 и 011 са напълно запълнени с органика. Точка 009 е унищожена при рехабилитацията на пътя до който се намираше. Силно намаляха животните в кладенците на „Чобанка“.

#### **IV.3. Анализ на състоянието на популацията на жълтокоремната бумка (*Bombina variegata*)**

Доказано, продължителността на живот на този вид жаба е поне до 10 години. Повторните улавяния, ако животните не се отдалечават от местата където са

първоначално снимани, би трябвало да бъдат по-скоро правило. Поради отровния секрет който отделят през кожата си на практика нямат врагове. Няма животни, които да ги използват за храна. Неблагоприятни метеорологични условия, като суши могат да забавят развитието им и в редки случаи да ги убият. Най-голяма заплаха за тях са унищожаване на местообитанията и замърсяването им. Особена вреда може да нанесе изхвърлянето на остатъци от биоцидни препарати използвани в селското стопанство.

Намирането им на терен е силно зависимо от наличието или отсъствието на вода. През времето когато водата е изобилна животните са пръснати в голям периметър и са трудно откриваеми сред наводнената растителност. След намаляване на водата животните се концентрират в малки водоеми (корита на чешми и кладенци), това е и най-благоприятния период за намирането им. След този период когато (ако) водата намалее и водоемите пресъхнат, жабите пак "изчезват". През различните години условията са различни. При работата на терен през най-благоприятните години с изобилие на вода може да се отчете по-ниска численост отколкото през години с умерени или по-слаби валежи, които са по-неблагоприятни за бумките.

Около Ада тепе се наблюдава групиране на точковите местообитания в три компактни района. Близо до махала Синап, в махала Чобанка и Калджик дере. Тези обстоятелства дават стабилност. Дори нещо да унищожи животните на едно място то бързо ще бъде отново заселено.

От друга страна близостта на река Крумовица, която не предлага добри условия за живот на бумки, но е много добър коридор за разселването им може да бъде причина за периодични увеличения на числеността за сметка на привнесени екземпляри. Флуктуациите в числеността на вида в района се влияят от случайни събития и не може да бъде критерий за локално въздействие от страна на дейностите на ДПМК ЕАД. Сезон 2016 не може да се определи като добър. Местата с ларви и яйца са малко, а където ги има не са многобройни. Запълването на коритата на чешмите повлия негативно. Намерените възрастни индивиди са два пъти по-малко от 2015г. Това е свързано с временното влошаване на условията за живот в мониторираните обекти.

Състоянието през настоящата година е сходно с това през предишната. Относително неподходящите климатични условия в началото на активния сезон

(суха и хладна пролет) забавиха снасянето и развитието на ларвите, но за разлика от 2016г. до късна есен водата в останалите подходящи места беше достатъчно.

#### **IV.4. Заключение**

- Вида е с ниска численост в района.
- Популацията му е стабилна.
- Необходимо е ново почистване на коритата на чешмите.
- Изпълнението на „Biodiversity Action Plan for the Hermann Tortoise (*Testudo hermanni*) and the Spur-thighed Tortoise (*Testudo graeca*) at Ada Tere Project area” в пълния му обем ще подобри значително условията за живот на бумките чрез създаване на нови местообитания (микроводоеми).

